

LAND-ART ЯК ЗАСІБ ВИРІШЕННЯ ПЛАСТИКИ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

Спроби комплексного формування предметно-просторового оточення людини, найбільш цікаві та цілісні явища в архітектурно-художній практиці минулих десятиліть, стимулювали пошуки нових та відродження забутих композиційних прийомів. У зв'язку з пошуками все більш поширюється пластична поліхромна розробка «п'ятого фасаду» архітектури – горизонтальних поверхонь землі. Наприкінці двадцятого сторіччя проникнення методів містобудівельного й архітектурного формоутворення стало характерним, обрано курс на «інтеграційність» та «тримірність» урбанізму. Окремі об'єкти в цих системах не претендують на головну роль об'єктів естетичної виразності, а художній образ складається з послідовного чергування різних просторових площин, їх пластичної та поліхромної насиченості.

Популярність пластичних експериментів з композицією землі пов'язана з витворами в інтеграції просторових мистецтв, супроводжуючи розширене єднання їх окремих видів. Перша найбільш загальна й традиційна якість архітектури «п'ятого фасаду» – естетична та образотворча – закладена у багатих декоративних здібностях її палітри. Сірому та асфальту все частіше протиставляються різні типи мощення, комбіновані фактури, кольори. В міському середовищі утворюються засобами декоративного мощення горизонтальні суперграфічні панно. Зовсім імовірно, що найкращі умови сприймання рисунку мощення зверху. Таке сприйняття залежить від наявності деяких рівнів пішохідних площин. На практиці ці рівні утворюються або за допомогою існуючого рельєфу, або за допомогою штучної геопластики, або за допомогою побудованих над землею еспланад, пішохідних терас, експлуатованих дахів. В свою чергу утворення терас існуючого рельєфу, побудування штучних пішохідних рівнів, широке відчинення інтер'єрів в місто, збільшуючи пропорційне відношення «верхніх» кадрів в сприйнятті міського середовища, доводять проблему естетичної виразності цих кадрів. Сучасні творчі пошуки в цьому напрямку нагадують традиції, якими так багата історія архітектури (наприклад, паркові ансамблі біля палаців середньовічної Японії).

Архітектура землі може працювати одним з головних сполучних кілець різних компонентів міського середовища. Ще на початку двадцятого сторіччя Ф. Л. Райт закликав: «споруда повинна зростати з умови місця» та «виявляється продовженням ділянки». На початку сімдесятих років двадцятого сторіччя ці традиції органічної архітектури

набули втілення в творчих пошуках архітекторів різних країн. Найхарактернішим в цьому відношенні сприймається Р. Рудольфа – будинок адміністративних служб штату Массачусетс у Бостоні (1971 р.), де збільшені пластично форми об'ємної архітектури продовжуються плавними смугами сходин та терас благоустрою. Яскравими та новаторськими творіннями є спільні праці славнозвісних французьких архітекторів М. Андро, П. Пара, а також скульптора І. В. Аллеом. Перші експерименти з архітектурно-художньої організації внутрішніх квартальних просторів за допомогою засобів геопластики були зроблені ними у житловому комплексі Епернай ще у 1966 р.. З того часу творча група реалізувала на практиці десятки праць та дослідів. Художня виразність архітектури заснована на сполученні двох, характерних для всього творчого шляху Андро та Пара, якостей – структурової виразності та скульптурної монументальності, загострення композиційної взаємодії котрих будується на динамічному протиставленні геометрії легких скляних поверхів, настромлених на монолітні комунікаційно - конструктивні вежі, й скульптурне рішення підніжжя цих веж. Їхня архітектурно-скульптурова пластика утворює випадкову гру форм, зменшуючи масштаб, виділяючи окремі зони, сприяє утворенню безпосередньої архітектурної атмосфери для спілкування молоді й щільному інтегруванню комплексу до міського середовища.

Особливо сильні потенційні можливості архітектури землі закладені нерозривними стосунками художніх та емоційно-психологічних аспектів сприйняття замощення у тектонічному малюнку рельєфа. Спуск та підймання у архітектурному середовищі – це завжди зміна ракурсі сприйняття, зумовлена динамізацію емоційного відчуття простору.

Індивідуалізація пішохідних просторів, гуманізація їхнього масштабу, утворення умов, які сприятливо діють на відпочинок та людське спілкування, композиційне зонування, структуровий зв'язок різних компонентів середовища, динамізація та планування емоційно-художніх вражень, утворення пластичних умов для дитячих забав, поліпшення орієнтації пішоходів та автомобілістів завдяки інформативному навантаженню кольорів тротуарів та проїзної частини – неповний перелік потенційних можливостей архітектури землі.